

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VERTYBINIŲ POPIERIŲ VIEŠOSIOS APYVARTOS
Į S T A T Y M A S**

1996 m. sausio 16 d. Nr. I-1169
Vilnius

**PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šio įstatymo paskirtis – sudaryti teisinį pagrindą saugiai, atvirai ir efektyviai funkcionuoti vertybinių popierių rinkai, kad būtų maksimaliai apsaugoti visų investitorių interesai bei užtikrinta konkurencija tarp šios rinkos dalyvių.

2 straipsnis. Įstatyme vartojamos sąvokos

Šiame įstatyme vartojamos sąvokos:

antrinė vertybinių popierių apyvarta – investitoriaus ar kito asmens (ne emitento) pasiūlymas įsigyti jau išleistų į apyvartą vertybinių popierių, taip pat jų perleidimas kitiems investitoriams;

asmuo, susijęs su emitentu, – įmonė ar organizacija, kurioje emitentas turi akcijų (pajų ar kitokių kapitalo dalių), suteikiančių daugiau kaip 10 procentų visų balsų skaičiaus, emitento kontroliuojamas ar jį kontroliuojantis subjektas, emitento vadovas, taip pat asmuo, turintis emitento vertybinių popierių, suteikiančių daugiau kaip 5 procentus visų balsų;

emisija – vertybinių popierių, suteikiančių jų savininkams vienodas turtines ir neturtines teises, serijos išleidimas;

emitentas – fizinis arba juridinis asmuo, savo vardu siūlantis leisti ar leidžiantis vertybinius popierius;

esminis įvykis – bet koks įvykis, galintis turėti įtakos investitoriaus sprendimui pirkti ar parduoti emitento vertybinius popierius arba galintis paveikti šių vertybinių popierių rinkos kainą;

finansų maklerio įmonė – bet kokia įmonė, besiverčianti tarpininkavimo veikla viešojoje vertybinių popierių apyvartoje;

investicijų valdymo ir konsultavimo įmonė – bet kokia įmonė, besiverčianti konsultavimo veikla investavimo į vertybinius popierius klausimais;

investitorius – fizinis arba juridinis asmuo, savo vardu nuosavybės teise įsigijęs arba turintis vertybinių popierių;

kontroliuojamas subjektas – įmonė ar organizacija, kurioje fizinis ar juridinis asmuo, būdamas akcininku (pajininku, nariu), pats turi daugiau kaip trečdalį visų balsų arba pagal susitarimą su kitais akcininkais (pajininkais, nariais) vienas kontroliuoja daugiau kaip trečdalį visų balsų, arba turi teisę išrinkti (paskirti) daugumą stebėtojų tarybos (valdybos) narių ar administracijos vadovų, arba faktiškai kontroliuoja subjekto priimamus sprendimus;

makleris – asmuo, siūlantis, perkantis ar parduodantis vertybinius popierius kliento ar viešosios apyvartos tarpininko vardu;

pirminė vertybinių popierių apyvarta – emitento arba jo vardu veikiančio viešosios apyvartos tarpininko pasiūlymas įsigyti vertybinių popierių jų išleidimo metu bei jų perleidimas investitorių nuosavybėn;

prospektas – investitoriams ir visuomenei skirtas dokumentas, atskleidžiantis pagrindinę informaciją apie emitentą bei jo siūlomus vertybinius popierius;

vadovas – įmonės stebėtojų tarybos, valdybos narys, administracijos vadovas ar jo pavaduotojas, vyriausiasis finansininkas, taip pat asmuo, įgaliotas įmonės vardu sudaryti sandorius;

vertybinių popierių birža – įmonė, besiverčianti vertybinių popierių biržos veikla;

vertybinių popierių biržos veikla – veikla, techninėmis ir organizacinėmis priemonėmis sudaranti sąlygas susitikti (tiesiogiai ar naudojantis techninėmis priemonėmis) asmenims, ketinantiems pirkti, parduoti ar kitaip perleisti vertybinius popierius;

Vertybinių popierių komisija – vertybinių popierių rinkos reguliavimo ir priežiūros institucija, veikianti pagal šio įstatymo septintojo skirsnio nuostatas;

vertybinių popierių paketas – 1/10 ar didesnė emitento vienos klasės vertybinių popierių dalis;

vertybinių popierių portfelis – fizinio ar juridinio asmens turimų vertybinių popierių rinkinys;

vertybinių popierių viešoji apyvarta – vertybinių popierių siūlymas, platinimas ar perleidimas per vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkus ir (arba) per reklamą ar kaip kitaip viešai kreipiantis į visuomenę, ir (arba) kreipiantis į daugiau kaip 50 asmenų;

vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkai – finansų maklerio įmonės, investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės bei komerciniai bankai;

vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų etikos kodeksas – etikos taisyklių rinkinys, skirtas finansų maklerio įmonių, investicijų valdymo ir konsultavimo įmonių ir maklerių sąžiningai veiklai užtikrinti;

vertybiniai popieriai – serijomis išleidžiamos finansavimo priemonės, patvirtinančios dalyvavimą akciniame kapitale arba (ir) teises, kylančias iš kreditinių santykių, bei suteikiančios teisę gauti dividendus, palūkanas ar kitas pajamas. Finansiniai instrumentai, patvirtinantys teisę ar pareigą pirkti (parduoti) šiame apibrėžime nurodytas finansavimo priemones, taip pat yra vertybiniai popieriai.

3 straipsnis. Įstatymo taikymo sritis

1. Šiame įstatyme vertybiniais popieriais nelaikomi ir šio įstatymo nereglamentuojami:

1) komercinių bankų, kredito unijų ir kitų kredito įstaigų, veikiančių pagal Lietuvos Respublikos įstatymus, įsipareigojimai, susiję su indėlių priėmimu ar kitoku terminuotu finansavimu, jeigu jie atsiranda tiesiogiai, be tarpininkų, teikiant paslaugas klientams ir nėra viešosios apyvartos objektai;

2) draudimo organizacijų, veikiančių pagal Draudimo įstatymą, sudarytos draudimo sutartys, pagal kurias draudimo organizacija įsipareigoja mokėti fiksuotą pinigų sumą (vienąkart ar periodiškai) su sąlyga, kad šios sutartys neturėtų draudimo poveikio vykdant kito asmens įsipareigojimus, atsirandančius dėl jo turimų vertybinių popierių.

2. Šio įstatymo nuostatos netaikomos vertybiniais popieriams, kurie:

1) išleidžiami pagal Čekių įstatymą ar Vekselių įstatymą;

2) išleidžiami į apyvartą pagal įstatymą, nustatantį, jog šis įstatymas jiems netaikomas.

3. Šis įstatymas reglamentuoja vertybinių popierių, patvirtinančių valstybės įsiskolinimą ir (arba) išleidžiamų Lietuvos banko, emisiją ir apyvartą, jeigu jo nuostatos neprieštarauja šių vertybinių popierių emisiją ir apyvartą reglamentuojantiems įstatymams ir kitiems teisės aktams.

ANTRASIS SKIRSNIS VERTYBINIŲ POPIERIŲ VIEŠOJI APYVARTA

4 straipsnis. Vertybinių popierių registravimas

1. Emitentas privalo įregistruoti savo vertybinius popierius Vertybinių popierių komisijoje, jeigu tenkinama bent viena iš šių sąlygų:

1) emitentas yra steigiamas ar veikianti akcinė bendrovė arba reorganizuojama į akcinę bendrovę bet kokios kitos rūšies įmonė;

2) paskutiniųjų ūkinių metų paskutiniosios dienos pabaigoje emitento išleistų bent vienos klasės vertybinių popierių savininkų buvo daugiau nei 50;

3) emitentas ar investitorius ketina išleisti vertybinius popierius į viešąją apyvartą.

2. Emitentas, ketinantis įregistruoti vertybinius popierius, Vertybinių popierių komisijai turi pateikti:

- 1) paraišką;
- 2) prospektą (Jeigu vertybiniai popieriai skirti ne viešajai apyvartai, vietoj prospekto gali būti pateiktas sutrumpintas jo variantas – memorandumas.);
- 3) notaro patvirtintus steigimo dokumentų nuorašus, jeigu vertybiniai popieriai registruojami pirmą kartą, arba steigimo dokumentų pakeitimų, atsiradusių po paskutinio vertybinių popierių įregistravimo, notaro patvirtintus nuorašus;
- 4) sprendimų, kurių pagrindu emitentas yra išleidęs ar ketina išleisti vertybinius popierius, notaro patvirtintus nuorašus;
- 5) reorganizavimo projektą, jeigu vertybiniai popieriai registruojami dėl emitento reorganizavimo.

3. Prospekte (memorandume) emitentas pagal Vertybinių popierių komisijos patvirtintas taisykles turi pateikti finansinės atskaitomybės duomenis, atskleisti informaciją apie savo veiklą, išleistus ir numatomus išleisti vertybinius popierius, valdymo organus ir jų narių sandorius su emitentu, su juo susijusiais asmenimis bei emitento veiklos partneriais, taip pat kitą taisyklėse numatytą informaciją. Prospekte taip pat turi būti pateikta nepriklausomo auditoriaus, veikiančio pagal auditorių veiklą reglamentuojančius teisės aktus, išvada, kaip emitento apskaita ir finansinė atskaitomybė atitinka Lietuvos Respublikos įstatymus ir bendruosius apskaitos principus.

4. Vertybinių popierių komisija pagal iš anksto patvirtintas taisykles gali nustatyti skirtingus informacijos atskleidimo reikalavimus atsižvelgdama į emitento dydį, veiklos pobūdį, išleistų ar išleidžiamų vertybinių popierių rūšį bei vertybinių popierių savininkų skaičių.

5. Vertybinių popierių komisija per 30 dienų turi išnagrinėti vertybiniams popieriams registruoti pateiktus dokumentus ir raštu atsakyti emitentui. Vertybinių popierių komisija turi teisę reikalauti, kad emitentas pateiktų papildomą informaciją, būtiną investitorių interesams apsaugoti, taip pat paaiškintų ar pataisytų pateiktus duomenis. Tokiu atveju 30 dienų laikotarpis, nurodytas šioje dalyje, skaičiuojamas iš naujo nuo papildomos informacijos ar paaiškinimų bei pataisų pateikimo. Jeigu emitento pateikti duomenys neatitinka Vertybinių popierių komisijos nustatytų taisyklių arba jeigu emitentas atsisako pateikti šio straipsnio antroje, trečiojoje ir šioje dalyje nurodytus dokumentus, duomenis ar paaiškinimus, Vertybinių popierių komisija turi teisę atsisakyti įregistruoti vertybinius popierius. Sprendimas atsisakyti įregistruoti vertybinius popierius turi būti motyvuotas. Emitentas, ištaisęs nurodytus trūkumus, gali pateikti dokumentus iš naujo. Iš naujo pateikti dokumentai nagrinėjami bendra tvarka. Sprendimas atsisakyti įregistruoti vertybinius popierius gali būti apskūstas teismui.

6. Vertybinių popierių įregistravimas patvirtina, kad emitento teikiama informacija atitinka šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytas informacijos atskleidimo taisykles. Vertybinių popierių įregistravimas nepatvirtina atskleistos informacijos teisingumo, taip pat negali būti laikomas Vertybinių popierių komisijos rekomendacija investitoriams.

7. Vertybinių popierių komisija „Valstybės žiniuose“ turi skelbti duomenis apie įregistruotų vertybinių popierių klasę, emisijos dydį ir emisijos kainą, taip pat sudaryti sąlygas investitoriams susipažinti su prospektu (memorandumu). Emitentas turi sudaryti sąlygas susipažinti su vertybinių popierių registravimui pateiktais dokumentais visiems to pageidaujantiems asmenims.

5 straipsnis. Periodinis informacijos atskleidimas

1. Emitentas, įregistravęs vertybinius popierius Vertybinių popierių komisijoje, laikomas atskaitingu emitentu. Atskaitingas emitentas Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka ir numatytu laiku turi rengti ir šiai komisijai pateikti:

- 1) metų prospektus-ataskaitas;
- 2) periodines ataskaitas;
- 3) pranešimus apie akcininkus.

2. Metų prospekte-ataskaitoje turi būti atskleista informacija, analogiška nurodytai šio įstatymo 4 straipsnio trečiojoje dalyje. Metų finansinės atskaitomybės duomenys turi būti pateikti

kartu su nepriklausomo auditoriaus išvada, kaip emitento apskaita ir finansinė atskaitomybė atitinka Lietuvos Respublikos įstatymus ir bendruosius apskaitos principus.

3. Periodinės ataskaitos gali būti ketvirčio ir pusmečio. Šių ataskaitų parengimo periodiškumą pagal iš anksto patvirtintas taisykles nustato Vertybinių popierių komisija, atsižvelgdama į emitento ir jo išleistų vertybinių popierių apyvartos dydį. Periodinėse ataskaitose turi būti atskleisti duomenys apie emitento finansinę būklę bei informacija apie esminius ataskaitinio laikotarpio įvykius.

4. Atskaitingo emitento valdyba privalo visuotiniam akcininkų susirinkimui, tvirtinančiam metų ataskaitas, atskleisti duomenis apie visus akcininkus, kurie, jos žiniomis, turi nuosavybės teisę ar valdo daugiau kaip 5 procentus visų balsų. Šioje informacijoje turi būti nurodyti akcininkų vardai ir pavardės (įmonių pavadinimai), kiekvieno iš jų turimų akcijų skaičius bei balsų dalis procentais. Šie duomenys turi būti pateikiami ir skelbiami kaip metų prospektų-ataskaitų priedai.

5. Atskaitingas emitentas privalo neatlygintinai sudaryti sąlygas susipažinti kiekvienam jo išleistų vertybinių popierių savininkui su visomis šiame straipsnyje numatytomis ataskaitomis, o jei pastarasis pareikalauja raštu, už įstatuose nustatytą mokestį padaryti jam šių ataskaitų kopijas.

6. Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytas ataskaitas atskaitingas emitentas turi pateikti vertybinių popierių biržai, kurios prekybos sąrašuose yra jo vertybinių popierių, tuo pačiu laiku kaip ir Vertybinių popierių komisijai.

6 straipsnis. Informacijos apie esminius įvykius atskleidimas

1. Atskaitingas emitentas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas turi bent vienai šalies visuomenės informavimo priemonei, Vertybinių popierių komisijai ir vertybinių popierių biržai, kurioje prekiaujama jo vertybiniais popieriais, pateikti vadovo pasirašytą informacinį pranešimą apie kiekvieną esminį įvykį, išskyrus šio straipsnio antrojoje dalyje numatytus atvejus. Informaciniame pranešime turi būti atskleistas įvykio pobūdis ir trumpas turinys. Visuomenės informavimo priemonėms, kurioms bus pateikiama informacija apie esminius įvykius, turi būti nurodytos emitento įstatuose ir prospekte.

2. Jeigu, atskaitingo emitento nuomone, dėl šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyto informacijos atskleidimo emitentas gali patirti finansinės ar konkurencinės žalos, atskaitingas emitentas gali neskelbti šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyto informacinio pranešimo ir pateikti jį tik Vertybinių popierių komisijai su žyma „konfidenciali informacija“ bei rašytinį paaiškinimą, kodėl negalima atskleisti informacijos.

3. Atskaitingas emitentas, pateikdamas informacinį pranešimą pagal šio straipsnio antrosios dalies reikalavimus, privalo jame nurodyti datą, iki kurios informacija turi likti konfidenciali. Informacijos konfidencialumo pasibaigimo dieną ji turi būti atskleista šio straipsnio pirmojoje dalyje nustatyta tvarka.

4. Fiziniai ir juridiniai asmenys, žinantys viešai neatskleistą informaciją apie esminius įvykius, neturi teisės sudaryti sandorių dėl vertybinių popierių, kol ši informacija nebus atskleista pagal šio straipsnio pirmosios dalies reikalavimus.

5. Prieš kiekvieną numatomą esminį įvykį atskaitingas emitentas turi sudaryti sąrašą asmenų, kurie kartu su emitento vadovais turi teisę sužinoti šią informaciją iki jos viešo atskleidimo. Konstatuojama, jog emitento vadovai visuomet žino informaciją apie esminius įvykius. Asmenims, kurie dėl savo pareigų ar dėl kitų teisėtų priežasčių žino informaciją apie esminį įvykį, draudžiama apie tai informuoti kitus asmenis, kol ši informacija nebus viešai atskleista.

6. Asmenys, sudarę sandorius dėl vertybinių popierių pasinaudodami neatskleista informacija apie esminius įvykius, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

7 straipsnis. Pirminė viešoji vertybinių popierių apyvarta

1. Pirminė vertybinių popierių viešoji apyvarta gali vykti, kai emitentas platina vertybinius popierius savo jėgomis ar pagal vertybinių popierių platinimo sutartis su vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkais.

2. Pirminės viešosios vertybinių popierių apyvartos metu turi būti laikomasi šių taisyklių:

1) draudžiama reklamuoti vertybinius popierius ir skelbti apie jų pasirašymą, jeigu jie nėra įregistruoti Vertybinių popierių komisijoje. Emitentas ar jo vardu veikiantis viešosios apyvartos tarpininkas turi teisę iki vertybinių popierių įregistravimo atlikti rinkos tyrimus, sudarydamas sąlygas potencialiems investitoriams susipažinti su Vertybinių popierių komisijai pateikto prospekto projektu;

2) kiekvienam galimam investitoriui turi būti sudarytos sąlygos susipažinti su prospektu ir kitais dokumentais, kurių pagrindu buvo įregistruoti emitento vertybiniai popieriai;

3) platinamų vertybinių popierių reklamoje gali būti tik prospekte, metų prospekte-ataskaitoje ar periodinėse ataskaitose esanti informacija;

4) kiekvienoje reklamoje turi būti nurodyta, kur ir kada galima susipažinti su prospektu ir emitento ataskaitomis;

5) visiems turi būti užtikrintos vienodos vertybinių popierių įsigijimo sąlygos.

3. Jeigu pirminės vertybinių popierių viešosios apyvartos metu pasikeičia prospekte pateikti duomenys ar įvyksta esminis įvykis, emitentas turi apie tai paskelbti šio įstatymo 6 straipsnyje nustatyta tvarka. Tokiais atvejais asmenys, jau pasirašę emitento vertybinių popierių, per 5 dienas nuo naujos informacijos atskleidimo turi teisę jų atsisakyti, o emitentas privalo be jokių atskaitymų per 10 dienų grąžinti jų įnašus.

4. Jeigu emitentas ar jo vardu veikiantis viešosios apyvartos tarpininkas nesilaiko šiame straipsnyje nustatytos pirminės vertybinių popierių viešosios apyvartos tvarkos arba paaiškėja, kad registruojant vertybinius popierius buvo pateikti ne visi ar neteisingi duomenys, Vertybinių popierių komisija turi teisę sustabdyti emitento vertybinių popierių įregistravimą ir nustatyti laiką, per kurį pažeidimai turi būti ištaisyti. Jeigu pažeidimai per nustatytą laiką neištaisomi, Vertybinių popierių komisija atšaukia vertybinių popierių įregistravimą. Jei Vertybinių popierių komisija sustabdo ar atšaukia vertybinių popierių įregistravimą, juos platinti draudžiama.

8 straipsnis. Antrinė vertybinių popierių viešoji apyvarta

1. Antrinė vertybinių popierių viešoji apyvarta vykdoma tik per vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkus.

2. Antrinė vertybinių popierių viešoji apyvarta turi būti vykdoma vertybinių popierių biržoje, jeigu:

1) prekiaujama emitento, kurio įstatinis kapitalas yra didesnis už 1 milijoną litų, akcijomis;

2) vertybiniai popieriai yra oficialiajame vertybinių popierių biržos prekybos sąraše, sudarytame šio įstatymo penktajame skirsnyje nustatyta tvarka.

3. Antrosios dalies nuostatos netaikomos, jeigu kiti įstatymai nustato kitokią vertybinių popierių apyvartos tvarką.

4. Antrinės vertybinių popierių apyvartos pirkimo ir (arba) pardavimo (įskaitant mainus) sandorius dėl atskaitingų emitentų vertybinių popierių per viešosios vertybinių popierių apyvartos tarpininkus privalo sudaryti:

1) investicinės bendrovės;

2) draudimo įmonės;

3) institucijos, besiverčiančios gyventojų pensijų draudimo veikla;

4) komerciniai bankai;

5) kiti juridiniai asmenys, pirkdami ar parduodami akcijų paketą.

5. Antrinės vertybinių popierių viešosios apyvartos už vertybinių popierių biržos ribų taisyklės nustato Vertybinių popierių komisija.

6. Asmenys, pagal šį įstatymą antrinės vertybinių popierių apyvartos metu už vertybinių popierių biržos ribų įforminę sandorį dėl emitento vertybinių popierių, įtrauktų į biržos prekybos sąrašus, Vertybinių popierių komisijos nustatytais atvejais, tvarka ir numatytu laiku turi nurodyti sandoriu perleidžiamų vertybinių popierių skaičių ir vieneto kainą.

TREČIASIS SKIRSNIS VERTYBINIŲ POPIERIŲ PAKETO ĮSIGIJIMAS

9 straipsnis. Informacija apie akcijų paketo įsigijimą

1. Fizinis ar juridinis asmuo, kuris veikdamas savarankiškai ar kartu su kitais asmenimis įgyja Lietuvos Respublikoje įregistruoto atskaitingo emitento akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/10, 1/5, 1/3, 1/2 ar 2/3 balsų, per 15 dienų nuo atitinkamos ribos peržengimo privalo informuoti Vertybinių popierių komisiją ir emitentą apie bendrą jam priklausančių šio emitento akcijų skaičių. Šios nuostatos taikomos ir tais atvejais, kai nurodytos ribos peržengiamos mažėjimo tvarka.

2. Asmenys, kuriems taikomi šio straipsnio pirmojoje dalyje numatyti informacijos atskleidimo reikalavimai, kartu privalo pateikti duomenis apie jų turimus vertybinius popierius, suteikiančius ateityje teisę balsuoti ir (arba) turėti emitento akcijų.

3. Vertybinių popierių komisija nustato, kokia tvarka apie vertybinių popierių paketų įsigijimą informuojama visuomenė.

4. Šiame straipsnyje kartu veikiančiais laikomi asmenys, raštu susitarę, disponuodami akcijų suteikiamomis turtinėmis ir neturtinėmis teisėmis, laikytis bendros politikos emitento atžvilgiu. Konstatuojama, kad toks susitarimas be rašytinio patvirtinimo visada egzistuoja tarp:

- 1) emitento vadovų, išskyrus asmenis, kurie nėra emitento valdymo organų nariai;
- 2) emitento ir jo kontroliuojamų subjektų;
- 3) subjektų, kuriuos kontroliuoja tie patys asmenys;
- 4) sutuoktinių, tėvų ir vaikų, brolių ir seserų.

5. Kartu veikiantys asmenys solidariai ir asmeniškai atsako už šiame įstatyme ir poįstatyminiuose aktuose nustatytą prievolių vykdymą.

6. Asmuo, nepranešęs emitentui ar Vertybinių popierių komisijai apie šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų ribų peržengimą, dvejimėms metams nuo teisingų duomenų paskelbimo netenka visų balsų, kuriuos suteikia akcijos, įsigytos viršijant privalomą deklaruotą ribą, visuose per šį laikotarpį šaukiamuose akcininkų susirinkimuose. Be to, teismine tvarka gali būti panaikinti visi sprendimai, priimti nuo akcijų paketo įsigijimo iki teisingos informacijos atskleidimo momento, jeigu šiais sprendimais buvo pakeisti emitento valdymo organai, pažeistos akcininkų turtinės ar neturtinės teisės.

10 straipsnis. Oficialus pasiūlymas

1. Asmenys, ketinantys įsigyti emitento vertybinių popierių paketą, gali tai padaryti oficialaus pasiūlymo būdu. Oficialus pasiūlymas – tai fizinio ar juridinio asmens ketinimo įsigyti dalį ar visus emitento vertybinius popierius paskelbimo procedūra. Oficialūs pasiūlymai įgyvendinami per vertybinių popierių biržą.

2. Oficialūs pasiūlymai įsigyti atskaitingo emitento akcijų gali būti privalomi ir savanoriški. Jeigu asmuo, veikdamas savarankiškai ar kartu su kitais asmenimis, įgyja daugiau kaip 50 procentų balsų emitento, išleidusio vertybinius popierius į viešąją apyvartą, akcininkų susirinkime, jis privalo pateikti oficialų pasiūlymą supirkti likusias emitento akcijas už pasiūlyme nurodytą kainą. Ši kaina registruojama Vertybinių popierių komisijoje ir ji turi būti ne mažesnė už akcijų, kurias siūlytojas įsigijo per 12 mėnesių, iki peržengdamas 50 procentų ribą, kainų svertinį vidurkį.

3. Oficialius pasiūlymus registruoja bei jų pateikimo ir įgyvendinimo taisyklės nustato Vertybinių popierių komisija.

KETVIRTASIS SKIRSNIS VERTYBINIŲ POPIERIŲ VIEŠOSIOS APYVARTOS TARPININKAI

11 straipsnis. Draudimas be licencijos verstis tarpininkavimo viešojoje vertybinių popierių apyvartoje veikla ar konsultavimu tiesioginių investicijų klausimais

1. Tik įmonės, turinčios Vertybinių popierių komisijos išduotą licenciją, ir įstatymų nustatyta tvarka licencijuoti komerciniai bankai, kurių licencijos nėra apribotos vertybinių popierių operacijos, turi teisę verstis tarpininkavimo viešojoje vertybinių popierių apyvartoje veikla ar

konsultuoti trečiąsias šalis investavimo į vertybinius popierius klausimais. Šiame įstatyme konsultavimu investavimo į vertybinius popierius klausimais laikoma ši už atlyginimą atliekama veikla:

- 1) kitų asmenų konsultavimas, kaip nustatyti vertybinių popierių vertę;
 - 2) patarimai investavimo į vertybinius popierius, jų pirkimo ar pardavimo klausimais;
 - 3) analitinių tyrimų, teikiančių konkrečias rekomendacijas investicijų į vertybinius popierius klausimais, skelbimas ir publikavimas;
 - 4) kitų fizinių ar juridinių asmenų vertybinių popierių portfelio valdymas.
2. Šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytos licencijos konsultuoti trečiąsias šalis investicijų į vertybinius popierius klausimais nereikia:

- 1) valstybei;
- 2) Lietuvos bankui;
- 3) valstybinėms tarnyboms ar agentūroms, Vyriausybės sprendimu įsteigtoms skatinti vidaus ar užsienio investicijas;
- 4) visuomenės informavimo priemonėms, jų savininkams ir darbuotojams, per šias priemones skelbiančioms finansines ar verslo žinias neapibrėžtai asmenų grupei ir šiose žiniose nesinaudojančioms duomenimis apie konkretaus asmens vertybinių popierių portfelį.

3. Vienas asmuo gali būti tik vienos finansų maklerio įmonės ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės savininkas (akcininkas) ar darbuotojas. Jeigu asmuo dėl įmonių reorganizavimo ar kitų priežasčių tampa kelių tokio pobūdžio įmonių savininku ar akcininku, jis privalo nedelsdamas apie tai informuoti Vertybinių popierių komisiją ir imtis tinkamų priemonių šiai būklei ištaisyti. Kol ši būklė bus ištaisyta, toks asmuo negali dalyvauti daugiau kaip vienos įmonės valdyme ir veikloje.

4. Komerciniai bankai turi teisę verstis šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodyta veikla: kurti specializuotus vidaus struktūrinius padalinius arba steigti dukterines finansų maklerio įmones ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmones. Komercinių bankų operacijoms su vertybiniais popieriais ir šių operacijų priežiūrai taikomos visos šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose kitiems viešosios apyvartos tarpininkams nustatytos taisyklės ir reikalavimai.

12 straipsnis. Finansų maklerio įmonės

1. Finansų maklerio įmonė gali būti bet kurios Įmonių įstatyme nustatytos rūšies įmonė, šio įstatymo 16 straipsnyje nustatyta tvarka gavusi licenciją verstis tarpininkavimo viešojoje vertybinių popierių apyvartoje veikla. Finansų maklerio įmonės išleidžiamos akcijos gali būti tik vardinės.

2. Finansų maklerio įmonės gali verstis šia veikla:

- 1) tarpininkauti vertybinių popierių viešojoje apyvartoje, būdamos vienos ar kelių vertybinių popierių biržų narėmis ar kitu įstatymų nedraudžiamu būdu;
- 2) pirkti ar parduoti vertybinius popierius savo ar klientų vardu ir už savo ar klientų lėšas, laikydamosi šio įstatymo 13 straipsnio nuostatų;
- 3) tiesiogiai konsultuoti investitorius vertybinių popierių kainų, investavimo į vertybinius popierius bei jų pirkimo ar pardavimo klausimais;
- 4) valdyti savo klientų vertybinių popierių portfelius bei pinigines lėšas, skirtas operacijoms su vertybiniais popieriais;
- 5) saugoti savo klientų vertybinius popierius;
- 6) konsultuoti emitentus vertybinių popierių emisijos ir investicijų pritraukimo klausimais;
- 7) pagal susitarimą su emitentu organizuoti ir atlikti jo vertybinių popierių emisiją;
- 8) tvarkyti emitentų ir investitorių vertybinių popierių apskaitą;
- 9) pagal Vertybinių popierių komisijos patvirtintas taisykles skolinti klientams vertybinius popierius bei savo lėšas vertybiniais popieriais įsigyti.

3. Finansų maklerio įmonėms draudžiama verstis kita šiame straipsnyje nenurodyta veikla.

4. Finansų maklerio įmonės turi teisę steigti dukterines įmones tik šio straipsnio antrosios dalies 3–8 punktuose numatytai veiklai vykdyti arba jai aptarnauti. Finansų maklerio įmonėms draudžiama steigti dukterines įmones, kurios verstųsi kita šioje dalyje nenurodyta veikla.

13 straipsnis. Finansų maklerio įmonių pareigos

1. Finansų maklerio įmonės privalo atskirai apskaityti savo ir klientų vertybinius popierius bei pinigines lėšas.
2. Visos sutartys tarp finansų maklerio įmonių ir jų klientų turi būti sudarytos raštu pagal Vertybinių popierių komisijos patvirtintas taisykles.
3. Jeigu finansų maklerio įmonė negali atlikti visų klientų pavedimų, pirmiausia ji turi atlikti pavedimus parduoti mažiausia kaina ir pavedimus pirkti didžiausia kaina. Kai keli klientai pasiūlo vienodą kainą, pirmenybė teikiama ankstesniems pavedimams, jei vertybinių popierių biržos, kuriai pateiktas pavedimas, prekybos taisyklės nenumato ko kita.
4. Finansų maklerio įmonė gali vykdyti sandorius dėl vertybinių popierių savo lėšomis, tik įvykdžiusi visų klientų pavedimus atlikti šią operaciją arba pasiūliusi geresnes negu kliento sąlygas: didesnę kainą, turėdama pavedimą pirkti vertybinius popierius, arba mažesnę kainą, turėdama pavedimą juos parduoti.
5. Finansų maklerio įmonei draudžiama teikti klientui žinomai klaidingas rekomendacijas bei informaciją.
6. Finansų maklerio įmonės turi laikytis Vertybinių popierių komisijos patvirtintų kapitalo pakankamumo reikalavimų, taip pat pagal šios komisijos patvirtintas taisykles tvarkyti apskaitos ir kitus dokumentus, pateikti savo klientams vertybinių popierių sandorius patvirtinančius dokumentus, išrašus iš sąskaitų, ataskaitas apie jų finansinę būklę, saugoti klientų vertybinius popierius, rengti metų bei periodines ataskaitas apie savo veiklą bei finansinę būklę.
7. Perkant ir parduodant vertybinius popierius, konsultuojant jų apyvartos klausimais, taip pat teikiant klientams vertybinių popierių portfelio valdymo paslaugas, finansų maklerio įmonei atstovauja makleris, išlaikęs Vertybinių popierių komisijos organizuotus kvalifikacinius egzaminus arba turintis kitokį šios komisijos pripažintą kvalifikacijos sertifikatą. Vertybinių popierių komisija gali nustatyti ir kitas operacijas, kurioms atlikti būtina turėti kvalifikaciją patvirtinantį dokumentą.
8. Finansų maklerio įmonė privalo saugoti klientų konfidencialią informaciją. Įmonė turi pasitvirtinti konfidencialios informacijos saugojimo taisykles, taikomas jos makleriams, valdymo organų nariams ir kitiems darbuotojams.

14 straipsnis. Investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės

1. Investicijų valdymo ir konsultavimo įmonė gali būti bet kurios Įmonių įstatyme nustatytos rūšies įmonė, šio įstatymo 16 straipsnyje nustatyta tvarka gavusi licenciją konsultuoti trečiąsias šalis investicijų klausimais. Investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės išleidžiamos akcijos gali būti tik vardinės.
2. Investicijų valdymo ir konsultavimo įmonė gali verstis šio įstatymo 11 straipsnio pirmosios dalies 1–4 punktuose nurodyta veikla.
3. Investicijų valdymo ir konsultavimo įmonėms draudžiama dalyvauti kitų įmonių veikloje, turėti jų kapitalo (akcijų, pajų ar kitokių kapitalo dalių), investuoti į vertybinius popierius.

15 straipsnis. Investicijų valdymo ir konsultavimo įmonių pareigos

1. Valdymo sutartys, pagal kurias investicijų valdymo ir konsultavimo įmonė įgaliojama valdyti vertybinių popierių portfelį, turi būti sudarytos raštu, laikantis Vertybinių popierių komisijos nustatytų taisyklių. Tokios sutarties kopija turi būti perduota finansų maklerio įmonei, kurioje yra deponuoti sutartyje nurodyti vertybiniai popieriai. Jeigu finansų maklerio įmonė iš investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės priima pavedimus, prieštaraujančius valdymo sutarčiai, už šių veiksmų pasekmes abi įmonės atsako solidariai.
2. Investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės pagal Vertybinių popierių komisijos patvirtintas taisykles turi tvarkyti apskaitos ir kitus dokumentus, pateikti savo klientams vertybinių popierių sandorius patvirtinančius dokumentus, išrašus iš sąskaitų, ataskaitas apie jų finansinę būklę, rengti metų bei periodines ataskaitas apie savo veiklą bei finansinę būklę.

3. Teikiant profesines konsultacijas ar valdant klientų vertybinių popierių portfelius, investicijų valdymo ir konsultavimo įmonei atstovauja makleris, išlaikęs Vertybinių popierių komisijos organizuotus kvalifikacinius egzaminus arba turintis kitokią šios komisijos pripažintą kvalifikacijos sertifikatą.

4. Investicijų valdymo ir konsultavimo įmonė privalo saugoti klientų konfidencialią informaciją. Tas pats reikalavimas taikomas investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės makleriams, valdymo organų nariams ir kitiems darbuotojams.

16 straipsnis. Vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų licencijavimas

1. Įmonė gali pradėti verstis finansų maklerio įmonės ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės veikla tik gavusi Vertybinių popierių komisijos licenciją. Finansų maklerio įmonės bei investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės gali reorganizuotis tik gavusios išankstinį Vertybinių popierių komisijos sutikimą. Vertybinių popierių komisija turi teisę neduoti sutikimo reorganizuoti įmonę, jeigu:

1) po reorganizavimo įmonė netenkintų šiame įstatyme ir Vertybinių popierių komisijos patvirtintose taisyklėse numatytų kapitalo pakankamumo reikalavimų;

2) reorganizavimas kelia grėsmę įmonei patikėtų klientų piniginių lėšų ir vertybinių popierių saugumui.

2. Vertybinių popierių komisijos sprendimas neduoti sutikimo reorganizuoti finansų maklerio įmonę ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmonę gali būti apskųstas teismui.

3. Pretendentas gauti finansų maklerio įmonės ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės licenciją Vertybinių popierių komisijai pateikia paraišką, kurioje turi būti nurodyta:

1) įmonės pavadinimas ir buveinės adresas;

2) įmonės savininkų (akcininkų) vardai ir pavardės, adresai, kapitalo ir balsų dalis bei duomenys apie dalyvavimą kitų įmonių veikloje ir turimą kitų įmonių kapitalo dalį;

3) veiklą, kuriai vykdyti norima gauti licenciją;

4) asmenų, atsakingų už paraiškoje nurodytos veiklos organizavimą ir valdymą, vardai ir pavardės, adresai, profesija, kvalifikacija, darbovietės per paskutiniuosius penkerius metus;

5) nuosavas kapitalas ir skolintų lėšų suma, kurią numatoma panaudoti paraiškoje nurodytai veiklai organizuoti, bei skolintų lėšų įgijimo šaltiniai;

6) duomenys apie ankstesnę įmonės veiklą ir priežastys, dėl kurių ši veikla yra nutraukiama;

7) asmenų, pagal šio įstatymo 17 straipsnį turinčių teisę įmonės vardu sudaryti sandorius dėl vertybinių popierių, sąrašas;

8) duomenys apie visų paraiškoje nurodytų asmenų neišnykusį teistumą už nusikaltimus nuosavybei, ūkininkavimo tvarkai, finansams.

4. Prie paraiškos finansų maklerio įmonės ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės licencijai gauti turi būti pridėtas veiklos planas, apibūdinantis, kaip įmonė ketina organizuoti ir vykdyti savo veiklą, taip pat atskleidžiantis kitus Vertybinių popierių komisijos taisyklėse numatytus duomenis apie įmonę.

5. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti reikalavimus dėl šio straipsnio trečiosios dalies 5 punkte numatyto nuosavo kapitalo minimalaus ir skolintų lėšų maksimalaus dydžio, patalpų bei telekomunikacijų įrangos.

6. Vertybinių popierių komisija gali išduoti specializuotas licencijas finansų maklerio įmonėms, suteikiančias teisę vykdyti tik dalį šio įstatymo 12 straipsnyje numatytų funkcijų, taip pat nesuteikti teisės priimti pinigines lėšas, vertybiniais popieriais įsigyti, atidaryti pinigų sąskaitas klientams bei prekiauti naudojantis savo lėšomis. Specializuotos licencijos gali būti išduodamos, jeigu įmonė neatitinka reikalavimų verstis viena ar keliomis 12 straipsnyje numatytomis veiklos rūšimis, arba pačios įmonės prašymu.

7. Vertybinių popierių komisija gali atsisakyti išduoti licenciją, jeigu:

1) pretendento paraiška neatitinka šio straipsnio trečiojoje dalyje numatytų reikalavimų arba joje pateikti ne visi ar tikrovės neatitinkantys duomenys;

2) nuosavas kapitalas, kuriuo disponuoja pretendentas, yra mažesnis už Vertybinių popierių komisijos nustatytą minimumą arba skolintos lėšos yra didesnės už šios komisijos nustatytą maksimumą;

3) pretendento savininkai ar asmenys, tiesiogiai vadovaujantys jo veiklai, turi blogą reputaciją (yra nesažiningumo ar nuolatinių finansinės drausmės pažeidimų įrodymų, turi nuobaudų dėl nusižengimų naudojantis tarnyba, administracinių nuobaudų už vertybinių popierių rinką reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, yra bausti už tyčinį bankrotą);

4) bent vienas pretendento savininkas ar darbuotojas yra vertybinių popierių biržos tarnautojas;

5) bent vienam iš pretendento savininkų (akcininkų), valdymo organų narių, administracijos vadovų, maklerių ar jos vyriausiajam finansininkui nėra išnykęs teistumas už nusikaltimus nuosavybei, ūkininkavimo tvarkai, finansams;

6) pretendentas, bent vienas jo savininkas (akcininkas), valdymo organų narys, administracijos vadovas, makleris ar vyriausiasis finansininkas yra šiurkščiai pažeidęs vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų etikos kodeksą.

8. Keičiantis finansų maklerio įmonės ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės savininkų (akcininkų) sudėčiai, įmonės vadovai iš anksto turi informuoti Vertybinių popierių komisiją.

9. Apie sutikimą ar atsisakymą išduoti licenciją Vertybinių popierių komisija turi informuoti pareiškėją per 3 mėnesius nuo visų dokumentų ir duomenų pateikimo. Vertybinių popierių komisija turi teisę reikalauti, kad pareiškėjas pateiktų papildomų duomenų ar paaiškinimų. Šiuo atveju paraiškos nagrinėjimo terminas skaičiuojamas nuo paskutinių dokumentų ar duomenų pateikimo. Atsisakymas išduoti licenciją turi būti motyvuotas raštu ir gali būti apskųstas teismui.

10. Komercinis bankas įgyja teisę vykdyti vertybinių popierių operacijas pagal Lietuvos banko išduotą licenciją. Lietuvos bankas, išduodamas banko licenciją komerciniam bankui, apriboja vertybinių popierių operacijas, jeigu komercinis bankas nepateikia Vertybinių popierių komisijos išvados apie jo pasirengimą šiai veiklai.

17 straipsnis. Makleriai

1. Maklieriu gali būti fizinis asmuo, turintis Vertybinių popierių komisijos išduotą licenciją. Vertybinių popierių komisija gali išduoti generalinę licenciją, suteikiančią teisę vykdyti visas numatytas finansų maklerių operacijas, arba specializuotą licenciją, suteikiančią teisę vykdyti vieną ar kelias numatytas maklerių operacijas.

2. Asmuo, pretenduojantis gauti maklerio licenciją, turi išlaikyti Vertybinių popierių komisijos organizuojamus egzaminus ar pateikti šiai komisijai jos pripažintą kvalifikacijos sertifikatą. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti pretendentams išsimokslinimo ir profesinius reikalavimus.

3. Vertybinių popierių komisija periodiškai, bet ne dažniau kaip kartą per metus turi teisę surengti maklerių peratestavimą. Maklerio peratestavimo pagrindas gali būti pasitvirtinę jo klientų skundai, taip pat institucijų, pagal šį įstatymą įgaliotų tikrinti vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų veiklą, ataskaitos, išvados ar kiti dokumentai, patvirtinantys nepakankamą maklerio kvalifikaciją. Pagal peratestavimo rezultatus gali būti mažinama funkcijų, kurias turi teisę atlikti makleris, o jeigu nustatoma, kad makleris visiškai prarado kvalifikaciją, – panaikinama jo licencija.

18 straipsnis. Licencijos galiojimo sustabdymas ir panaikinimas

1. Vertybinių popierių komisija turi teisę panaikinti finansų maklerio įmonei, investicijų valdymo ir konsultavimo įmonei ar makleriui išduotą licenciją, jeigu licencijos savininkas:

- 1) pats raštu kreipiasi dėl licencijos panaikinimo;
- 2) per 12 mėnesių nepradeda ja naudotis ar daugiau kaip 12 mėnesių nutraukia savo veiklą;
- 3) įgijo licenciją pateikęs klaidingą informaciją ar kitais neteisėtais būdais;
- 4) nebetenkina sąlygų, kuriomis remiantis licencija jam buvo išduota;

5) nebetenkina jam nustatytą minimalaus nuosavo kapitalo bei kapitalo pakankamumo reikalavimų, nebegali įvykdyti savo prievolių kreditoriams ir ypač jeigu dėl to iškyla grėsmė jam patikėto turto saugumui;

6) šiurkščiai pažeidžia vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų etikos kodeksą;

7) nuslėpė informaciją apie teistumą už šio įstatymo 16 straipsnio septintosios dalies 5 punkte nurodytas veikas;

8) nesilaiko šio įstatymo ar Vertybinių popierių komisijos priimtų taisyklių ir kitų sprendimų.

2. Licencijos panaikinimas įsigalioja iškart po sprendimo ją panaikinti paskelbimo, nepaisant to, ar jis yra ginčijamas, ar ne.

3. Vertybinių popierių komisija gali sustabdyti licencijos galiojimą, jeigu finansų maklerio įmonė ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmonė, jos makleris ar kitas darbuotojas pažeidžia šį įstatymą ar kitus vertybinių popierių apyvartą reglamentuojančius teisės aktus. Licencijos galiojimas sustabdomas ne ilgiau kaip 3 mėnesiams. Per šį laiką Vertybinių popierių komisija išsprendžia klausimą dėl licencijos galiojimo atnaujinimo ar jos panaikinimo. Licencijos galiojimo sustabdymo laikotarpiu gali būti išaldomos įmonės sąskaitos.

4. Prieš priimdama sprendimą panaikinti ar sustabdyti licencijos galiojimą, Vertybinių popierių komisija turi informuoti įmonę ar maklerį, kurių atžvilgiu toks sprendimas gali būti priimtas, ir sudaryti jiems sąlygas pasiaiškinti.

5. Panaikinus maklerio licenciją ar sustabdžius jos galiojimą, makleris netenka teisės tęsti savo profesinę veiklą. Maklerio licencijos panaikinimas ar jos galiojimo sustabdymas sąlygoja finansų maklerio įmonės ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės, kurioje šis makleris dirba, licencijos panaikinimą ar jos galiojimo sustabdymą tik tuo atveju, jeigu įmonė nebeatitinka sąlygų, pagal kurias licencija jai buvo išduota.

6. Laikotarpiui, kai finansų maklerio įmonės ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės licencijos galiojimas sustabdytas, Vertybinių popierių komisija turi teisę paskirti administratorių jos veiklai prižiūrėti. Paskyrus administratorių, įmonės vadovai ir makleriai turi gauti jo sutikimą dėl kiekvieno su įmonės veikla susijusio sprendimo. Kitas administratoriaus teises ir pareigas nustato Vertybinių popierių komisija.

7. Panaikinus licenciją, finansų maklerio įmonė ar investicijų valdymo ir konsultavimo įmonė likviduojama arba reorganizuojama pagal atitinkamos rūšies įmonių likvidavimą ar reorganizavimą reglamentuojančius įstatymus ir licencijos panaikinimo atveju Vertybinių popierių komisijos nustatytas klientų vertybinių popierių ir pinigų sąskaitų tvarkymo taisykles. Apie licencijos panaikinimą Vertybinių popierių komisija praneša atitinkamam įmonių registro tvarkytojui ir paskelbia „Valstybės žiniuose“.

8. Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytos priežastys yra pagrindas Lietuvos bankui taikyti poveikio priemones komerciniams bankams. Poveikio priemonės taikomos paties Lietuvos banko ar Vertybinių popierių komisijos iniciatyva. Poveikio priemonės, kurios buvo taikytos dėl šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytų priežasčių, gali būti atšauktos tik turint Vertybinių popierių komisijos sutikimą. Taikydamas poveikio priemones, Lietuvos bankas turi laikytis šio straipsnio ketvirtojoje dalyje numatytų procedūrų.

19 straipsnis. Vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų asociacija

1. Finansų maklerio įmonės bei investicijų valdymo ir konsultavimo įmonės gali jungtis į vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų asociacijas.

2. Pagrindiniai asociacijos, kaip savireguliacijos institucijos, tikslai turi būti šie:

1) išreikšti asociacijai priklausančių vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų požiūrį į vertybinių popierių rinkos funkcionavimo problemas;

2) parengti asociacijai priklausančių vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų etikos kodeksą ir prižiūrėti, kaip jo laikomasi;

3) taikyti nariams asociacijos įstatuose numatytas sankcijas už vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų etikos kodekse numatytų taisyklių nesilaikymą.

3. Narystės asociacijoje tvarką ir sąlygas apibrėžia jos įstatai. Asociacijos įstatai ir bet kokie jų pakeitimai iki jų įregistravimo turi būti suderinti su Vertybinių popierių komisija.

4. Vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų asociacija kartu su įstatais turi parengti ir pateikti Vertybinių popierių komisijai suderinti savo narių etikos kodeksą. Naujai kuriamą asociaciją gali nerengti etikos kodekso, jeigu ji priima sprendimą pripažinti ir laikytis jau veikiančios asociacijos narių etikos kodekso. Neasocijuotiems viešosios vertybinių popierių apyvartos tarpininkams etikos kodeksą parengia ir tvirtina Vertybinių popierių komisija.

5. Vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų asociacija gali nustatyti pinigines sankcijas už vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų etikos kodekso ar asociacijos įstatų pažeidimus. Apie tokius pažeidimus asociacija turi informuoti Vertybinių popierių komisiją.

PENKTASIS SKIRSNIS VERTYBINIŲ POPIERIŲ BIRŽA

20 straipsnis. Vertybinių popierių biržos samprata ir paskirtis

1. Verstis vertybinių popierių biržos veikla turi teisę tik vertybinių popierių birža, turinti Vertybinių popierių komisijos leidimą.

2. Vertybinių popierių birža yra Lietuvos Respublikoje įregistruota specializuota tik vertybinių popierių biržos veikla besiverčianti ne pelno įmonė. Jos paskirtis:

- 1) koncentruoti vertybinių popierių paklausą bei pasiūlą;
- 2) organizuoti prekybą vertybiniais popieriais, jų įtraukimą į prekybos sąrašus, kotiravimą, saugų ir efektyvų sandorių sudarymą bei atsiskaitymus;
- 3) skatinti sąžiningą prekybą vertybiniais popieriais ir užkirsti kelią manipuliavimui kaina bei kitiems nesąžiningiems veiksams;
- 4) skleisti unifikuotą informaciją, leidžiančią įvertinti biržoje kotiruojamus vertybinius popierius, bei leisti oficialų biuletenį, kuriame kartu su biržos kainomis pateikiama informacija apie emitentus, kurių vertybiniai popieriai yra prekybos sąrašuose;
- 5) vykdyti apibendrintus vertybinių popierių rinkos tyrimus ir skelbti jų rezultatus.

3. Biržos įstatinis kapitalas padalijamas į lygias dalis, kurios įforminamos dividendų nesuteikiančiomis akcijomis. Birža yra juridinis asmuo, turi pavadinimą, antspaudą ir sąskaitą banke. Biržos pavadinime turi būti žodžiai „vertybinių popierių birža“ arba šių žodžių santrumpa – VPB. Biržos pavadinimas turi atitikti Vyriausybės patvirtintų įmonių, įstaigų, organizacijų vardų nuostatų reikalavimus. Ginčus dėl biržos pavadinimo nagrinėja teismas.

4. Birža yra ribotos turtinės atsakomybės. Pagal savo prievoles ji atsako visu savo turtu. Akcininkai pagal biržos prievoles atsako tik ta suma, kurią privalo įmokėti už įnašus į įstatinį kapitalą. Įnašai į įstatinį kapitalą įforminami dividendų nesuteikiančiomis vadinėmis akcijomis, kurios suteikia teisę dalyvauti biržos prekyboje ir valdyme. Viena biržos akcija suteikia jos savininkui vieną balsą. Vertybinių popierių biržos akcijų gali įsigyti tik finansų maklerio įmonės, komerciniai bankai, šio įstatymo nustatyta tvarka gavę licenciją atlikti vertybinių popierių operacijas, Finansų ministerija ir Lietuvos bankas. Eilinio akcininkų susirinkimo sprendimu birža privalo išleisti tiek naujų akcijų, kiek yra Vertybinių popierių komisijos licenciją turinčių finansų maklerio įmonių ir bankų, iki susirinkimo dienos pateikusių biržai paraiškas įsigyti akcijų.

5. Biržos akcininkas, nutraukęs savo, kaip vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininko, veiklą, ne vėliau kaip per 30 dienų privalo parduoti turimą biržos akciją kitam asmeniui, turinčiam teisę būti biržos akcininku. Jeigu per šį laikotarpį akcijos parduoti nepavyksta, akcininkas turi kreiptis į biržą, kuri tarpininkauja parduodant jam priklausančią akciją tuo metu egzistuojančia rinkos kaina. Jeigu per vienerius metus neatsiranda norinčių įsigyti šios akcijos, birža ją išperka pagal nominalią vertę. Supirktos savos biržos akcijos gali sudaryti ne daugiau kaip 10 procentų jos įstatinio kapitalo. Akcijos, viršijančios šią ribą, įstatymų nustatyta tvarka turi būti anuliuotos ir sumažintas įstatinis kapitalas.

6. Vienas akcininkas, išskyrus Finansų ministeriją ir Lietuvos banką, gali turėti ne daugiau kaip vieną Vertybinių popierių biržos akciją.

7. Vertybinių popierių birža neturi teisės įsigyti savo vardu vertybinių popierių, išskyrus atvejus, kai:

- 1) birža superka savo akcijas dėl šio straipsnio penktojoje dalyje numatytų priežasčių;
- 2) emitentas, kurio akcijų įsigyja birža, vykdo biržos prekybos taisyklėse numatytas prekybos, atsiskaitymų ar kitas su biržos paskirtimi tiesiogiai susijusias funkcijas ir jo vertybinių popierių nėra biržos prekybos sąrašuose;
- 3) birža investuoja laikinai laisvas savo lėšas į valstybės vardu išleidžiamus vertybinius popierius, įsigydamą jų pirminės apyvartos metu ir laikydamą šiuos vertybinius popierius iki išpirkimo termino.

21 straipsnis. Vertybinių popierių biržos steigimas ir registravimas

1. Vertybinių popierių biržos gali būti steigiamos tik Vyriausybės sprendimu.
2. Vertybinių popierių biržos steigėjais gali būti fiziniai ir juridiniai asmenys, atitinkantys šio įstatymo 20 straipsnio ketvirtosios dalies reikalavimus ir notarine tvarka sudarę steigimo sutartį.
3. Vertybinių popierių birža negali pradėti ir vykdyti savo veiklos, jeigu neturi Vertybinių popierių komisijos leidimo ir nėra įregistruota šioje komisijoje pagal šį įstatymą ir poįstatyminius aktus, reglamentuojančius Vertybinių popierių biržų registravimo tvarką. Vertybinių popierių birža gali būti reorganizuota ar likviduota tik gavusi išankstinį Vertybinių popierių komisijos sutikimą.
4. Norintys gauti leidimą steigti biržą jos steigėjai Vertybinių popierių komisijai turi pateikti:
 - 1) paraišką, kurioje nurodomas biržos steigimo tikslas, pavadinimas, buveinė, duomenys apie steigėjus ir kitus už biržos steigimą ir jos veiklą atsakingus asmenis;
 - 2) steigimo sutartį;
 - 3) biržos veiklos ekonominį, finansinį ir techninį pagrindimą (veiklos planą);
 - 4) biržos įstatus;
 - 5) biržos prekybos taisykles;
 - 6) ne mažiau kaip 10 finansų maklerio įmonių įsipareigojimą veikti steigiamoje vertybinių popierių biržoje.
5. Vertybinių popierių biržos įstatuose turi būti nurodyti šie duomenys:
 - 1) biržos pavadinimas ir buveinės adresas;
 - 2) biržos įstatinis kapitalas ir jo struktūra;
 - 3) prekybos taisyklių keitimo procedūra;
 - 4) biržos valdymo struktūra;
 - 5) biržos narių susirinkimo kompetencija, susirinkimo sušaukimo, sprendimų priėmimo procedūra bei jų negaliojimo sąlygos;
 - 6) biržos valdybos sudarymo tvarka, atstovavimo principai ir jos funkcijų apibrėžimai;
 - 7) biržos pajamos ir jų paskirstymo tvarka;
 - 8) biržos veikimo terminas, likvidavimo sąlygos ir tvarka.
6. Vertybinių popierių biržos prekybos taisyklės turi nustatyti:
 - 1) vertybinių popierių įtraukimo į biržos prekybos sąrašus principus;
 - 2) dėl biržos sandorių kylančių ginčų sprendimo būdus ir procedūrą;
 - 3) biržoje sudaromų sandorių rūšis;
 - 4) prekybos vertybiniais popieriais biržoje tvarką;
 - 5) vertybinių popierių įtraukimo į oficialųjį prekybos sąrašą bei išbraukimo iš šio sąrašo tvarką ir sąlygas;
 - 6) biržos prekybos sesijų organizavimo dienas ir valandas;
 - 7) biržos prekyboje dalyvaujančių asmenų teises ir pareigas;
 - 8) vertybinių popierių kainos nustatymo ir paskelbimo tvarką;
 - 9) biržos informacinę sistemą;
 - 10) biržos sandorių apskaitos ir atsiskaitymų sistemą.
7. Vertybinių popierių komisija, gavusi visus reikiamus dokumentus, per 3 mėnesius privalo išduoti leidimą steigti biržą arba raštu pateikti jos steigėjams motyvuotą atsisakymą. Vertybinių

popierių komisija gali pareikalauti, kad vertybinių popierių biržos steigėjai pateiktų papildomą informaciją ar paaiškinimų jau pateiktus duomenis. Šiuo atveju 3 mėnesių laikotarpis pradedamas skaičiuoti iš naujo nuo atitinkamų duomenų ar paaiškinimų pateikimo.

8. Vertybinių popierių komisija atsisako išduoti leidimą steigti biržą, jeigu:

- 1) biržos įstatai, steigimo sutartis ar kiti pateikti dokumentai prieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymams, Vyriausybės ar Vertybinių popierių komisijos sprendimams;
- 2) pateiktuose dokumentuose nurodyta neteisinga informacija;
- 3) pateiktas biržos veiklos ekonominis pagrindimas yra nepakankamas, kad birža tinkamai vykdytų savo funkcijas;
- 4) biržos prekybos taisyklės neatitinka Vertybinių popierių komisijos reikalavimų.

9. Vertybinių popierių komisija, išduodama leidimą steigti biržą, kartu įregistruoja biržos įstatus. Biržos įstatų ir prekybos taisyklių pakeitimai ar papildymai įsigalioja nuo jų įregistravimo Vertybinių popierių komisijoje.

10. Biržos valdyba pateikia komisijai paraišką biržai įregistruoti po to, kai:

- 1) visos pasirašytos akcijos yra apmokėtos;
- 2) įvyko steigiamasis dalininkų (akcininkų) susirinkimas;
- 3) valdyba gali disponuoti lėšomis, gautomis už įnašus.

11. Kartu su paraiška biržai įregistruoti pateikiami šie dokumentai:

- 1) biržos steigimo ataskaita ir biržos revizijos komisijos išvados apie šią ataskaitą;
- 2) dokumentai apie biržos nuomojamas ar nuosavybės teise valdomas patalpas (pastatus).

12. Biržą atsisakoma įregistruoti, jeigu:

- 1) pažeista biržos steigimo tvarka;
- 2) ataskaitoje apie biržos steigimą yra ne visa arba klaidinga informacija;
- 3) nepiniginių (turtinių) įnašų įvertinimas neatitinka šių įnašų tikrosios vertės;
- 4) nepateikti šiame įstatyme nurodyti dokumentai.

13. Biržos steigėjai arba valdyba, pašalinę dvyliktojoje dalyje nurodytas priežastis, trukdžiusias įregistruoti biržą, turi teisę dar kartą kreiptis į Vertybinių popierių komisiją dėl įregistravimo. Ginčus dėl biržos įregistravimo nagrinėja teismas.

14. Vertybinių popierių birža įgyja juridinio asmens teises nuo jos įregistravimo dienos.

22 straipsnis. Vertybinių popierių biržos nariai

1. Vertybinių popierių biržos akcininkai vadinami jos nariais. Vertybinių popierių biržos nariais gali būti tik šio įstatymo 20 straipsnio ketvirtojoje dalyje nurodyti asmenys, išskyrus 41 straipsnio trečiojoje dalyje numatytus atvejus.

2. Vertybinių popierių biržos nariai turi šias teises:

- 1) dalyvauti biržos valdyme ir gauti informaciją apie biržos veiklą ir jos finansinę būklę;
- 2) dalyvauti biržos prekyboje, šio įstatymo nustatyta tvarka gavę Vertybinių popierių komisijos licenciją;
- 3) naudotis biržos teikiamomis paslaugomis.

3. Vertybinių popierių biržos narys, įgyvendindamas savo teises ir vykdydamas savo pareigas biržoje, privalo laikytis šio įstatymo bei biržos taisyklių.

4. Tais atvejais, kai biržos narys pažeidžia biržos veiklą nustatančias taisykles, biržos valdyba gali iki 3 mėnesių sustabdyti jo teisę dalyvauti biržos prekyboje. Tokių pažeidimų sąrašas pateikiamas biržos prekybos taisyklėse. Sprendimas sustabdyti nario dalyvavimą biržos prekyboje priimamas 2/3 visų biržos valdybos narių balsų. Jeigu biržos narys, pažeidęs biržos veiklą nustatančias taisykles, dalyvauja biržos valdyme (tiesiogiai ar per atstovą), biržos taryba gali tokiam pat laikotarpiui sustabdyti jo įgaliojimus arba pašalinti šį narį iš valdymo organų. Šiame punkte numatytos sankcijos gali būti taikomos ir biržoje veikiančioms finansų maklerio įmonėms, kurios nėra biržos narės.

5. Tais atvejais, kai biržos narys per vienerius metus pakartotinai padaro šiame įstatyme nurodytus pažeidimus, biržos valdyba 1/2 visų biržos valdybos narių sprendimu gali siūlyti visuotiniam biržos narių susirinkimui (toliau – visuotinis susirinkimas) pašalinti tokį narį iš biržos ir

iki šio susirinkimo sustabdyti jo teises dalyvauti biržos prekyboje. Biržos taryba šiam laikotarpiui sustabdo šio nario (jo atstovo) įgaliojimus dalyvauti biržos valdyme.

6. Pašalintam iš biržos narių fiziniam ar juridiniam asmeniui įnašai į biržos įstatinį kapitalą negražinami, o jam priklausiusi akcija parduodama kitam vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkui, norinčiam tapti biržos nariu, arba anuliuojama. Nuostoliai, kuriuos padaro biržai iš jos pašalintas narys, išieškomi įstatymų nustatyta tvarka.

7. Biržos valdybos ir visuotinio susirinkimo sprendimus dėl narystės sustabdymo ar panaikinimo biržos narys gali apskusti teismui. Skundo pateikimas teismui nepanaikina vertybinių popierių biržos valdybos ar visuotinio susirinkimo sprendimo.

8. Biržos įstatuose gali būti numatytos ir kitos biržos narių teisės bei pareigos, jeigu jos neprieštarauja įstatymams.

23 straipsnis. Vertybinių popierių biržos valdymas

1. Vertybinių popierių biržos valdymas organizuojamas pagal Akcinių bendrovių įstatymą, atsižvelgiant į šiame įstatyme numatytus ypatumus.

2. Stebėtojų tarybos funkcijas vertybinių popierių biržoje vykdo biržos taryba. Ją sudaryti yra privaloma. 1/3 vertybinių popierių biržos tarybos narių turi sudaryti emitentų, investitorių, jų susivienijimų (asociacijų, konfederacijų ir pan.) pasiūlyti asmenys, neturintys nuosavybės ar darbo santykių su viešosios apyvartos tarpininkais – biržos akcininkais.

3. Vertybinių popierių komisijos įgaliotas atstovas turi teisę dalyvauti biržos tarybos ir valdybos posėdžiuose su patariamuoju balsu.

24 straipsnis. Vertybinių popierių biržos įstatinis kapitalas ir rezervai

1. Biržos įstatinis kapitalas formuojamas iš jos steigėjų ir narių (akcininkų) piniginių ir nepiniginių (turtinių) įnašų.

2. Įstatinio kapitalo dydis nustatomas biržos įstatuose. Minimalų biržos įstatinio kapitalo dydį ir minimalią vienos akcijos nominalią vertę nustato Vertybinių popierių komisija.

3. Biržos pajamos, atskaičius einamosios veiklos sąnaudas, sudaro biržos pelną. Gautas pelnas skirstomas į:

1) biržos pelno rezervą, naudojamą pagrindinėms priemonėms įsigyti, biržos veiklai plėsti bei tobulinti;

2) biržos privalomųjų atsargų rezervą, naudojamą galimiems nuostoliams padengti;

3) metines išmokas (tantjemas), kurios gali sudaryti ne daugiau kaip 1/10 biržos metinio grynojo pelno;

4) kitus biržos įstatuose numatytus rezervus.

4. Biržos įstatinis kapitalas gali būti didinamas tik išleidžiant naujas akcijas.

5. Biržos įstatinį kapitalą draudžiama didinti iš biržos privalomųjų atsargų rezervo, pelno rezervo ir kitų biržos rezervų. Bet koks įstatinio kapitalo pakeitimas galimas tik turint Vertybinių popierių komisijos leidimą.

6. Biržos įstatinis kapitalas laikomas padidintu, visiškai apmokėjus akcijas ir atitinkamai jį įregistravus Vertybinių popierių komisijoje.

25 straipsnis. Vertybinių popierių biržos pajamos

1. Biržos veiklos pajamos gali sudaryti:

1) komisinis mokestis už biržoje registruojamus sandorius;

2) metinis nario mokestis;

3) vertybinių popierių įtraukimo į prekybos sąrašus mokestis;

4) mokestis už vertybinių popierių rinkos dalyvių mokymą;

5) mokestis už darbo vietų įrengimą ir naudojimąsi jomis;

6) mokestis už informacines ir ryšių paslaugas;

7) mokestis už leidimą lankytis biržoje be teisės dalyvauti biržos prekyboje;

8) pajamos iš leidybos ir reklaminės veiklos, susijusios su vertybiniais popieriais.

2. Konkrečius šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytų mokesčių ir rinkliavų dydžius nustato biržos valdyba, iš anksto (iki jų įsigaliojimo) suderinusi su Vertybinių popierių komisija.

3. Kitos rinkliavos už biržos teikiamas paslaugas gali būti nustatomos tik su Vertybinių popierių komisijos leidimu.

26 straipsnis. Prekyba vertybiniais popieriais vertybinių popierių biržoje

1. Prekyba vertybiniais popieriais vertybinių popierių biržoje vyksta pagal šio įstatymo 21 straipsnyje nurodytas prekybos taisykles, kurias biržos teikimu tvirtina Vertybinių popierių komisija.

2. Vertybinių popierių biržoje gali būti sudaromi du prekybos sąrašai: einamasis ir oficialusis.

3. Vertybiniai popieriai įtraukiami į vertybinių popierių biržos einamąjį prekybos sąrašą biržos valdybos sprendimu pagal vertybinių popierių emitento arba finansų maklerio įmonės paraišką. Prie paraiškos turi būti pridėti prospektas ir paskutinis metų prospektas-ataskaita. Jeigu paraišką įtraukti vertybinius popierius į einamąjį prekybos sąrašą pateikia finansų maklerio įmonė, ji papildomai turi pateikti bent vieno pavedimo pirkti ar parduoti atitinkamus vertybinius popierius nuorašą.

4. Visi Vertybinių popierių komisijoje įregistruoti vertybiniai popieriai gali būti įtraukti į vertybinių popierių biržos einamąjį prekybos sąrašą. Biržos valdyba neturi teisės atsisakyti įtraukti vertybinius popierius į biržos einamąjį prekybos sąrašą, išskyrus atvejus, kai nepateikiami šio straipsnio trečiojoje dalyje nurodyti dokumentai arba toks sąrašas apskritai nesudaromas. Emitentas, kurio vertybiniai popieriai yra einamajame biržos prekybos sąraše, šios biržos nustatyta tvarka ir numatytu laiku turi pateikti jai informaciją apie:

- 1) įstatinio kapitalo pokyčius (jeigu emitentas yra akcinė bendrovė);
- 2) kotiruojamų vertybinių popierių nominalios vertės ar skaičiaus pasikeitimą;
- 3) kotiruojamų vertybinių popierių rūšies ar klasės keitimą;
- 4) emitento reorganizavimą, bankroto paskelbimą ar likvidavimą.

5. Vertybiniai popieriai įtraukiami į vertybinių popierių biržos oficialųjį prekybos sąrašą biržos valdybos sprendimu pagal emitento ar jo įgaliotos finansų maklerio įmonės paraišką. Prie paraiškos turi būti pridėti prospektas, paskutinis metų prospektas-ataskaita, visos einamųjų metų periodinės ataskaitos bei kita biržos prekybos taisyklėse numatyta informacija.

6. Vertybinių popierių birža turi nustatyti reikalavimus, kuriuos privalo tenkinti emitentas, kad jo vertybiniai popieriai būtų įtraukti į oficialųjį prekybos sąrašą. Į šį sąrašą gali būti įtraukti tik visiškai apmokėti, be perleidimo teisių apribojimų vertybiniai popieriai. Kiti reikalavimai nustatomi biržos prekybos taisyklėse, tačiau jie negali būti mažesni negu šiame įstatyme nustatyti atskaitingiems emitentams.

7. Vertybinių popierių įtraukimas į oficialųjį biržos prekybos sąrašą nebegalioja, jeigu šie vertybiniai popieriai nepateikiami parduoti per 3 mėnesius nuo nutarimo juos įtraukti į šį sąrašą priėmimo. Šiuo atveju emitentas turi teisę antrą kartą kreiptis į biržos valdybą dėl vertybinių popierių įtraukimo į oficialųjį biržos prekybos sąrašą.

8. Vertybinių popierių birža gali ne daugiau kaip 3 mėnesiams sustabdyti prekybą oficialiajame prekybos sąraše esančiais vertybiniais popieriais, jeigu:

- 1) daugiau kaip 6 mėnesius biržoje nevyksta prekyba šiais vertybiniais popieriais;
- 2) vertybinių popierių emitentas ar patys vertybiniai popieriai nebeatitinka oficialiojo prekybos sąrašo reikalavimų;
- 3) prekybos sustabdymas yra būtinas norint apsaugoti investitorių interesus;
- 4) to reikalauja Vertybinių popierių komisija.

9. Sustabdžiusi prekybą kai kuriais vertybiniais popieriais, vertybinių popierių birža turi nedelsdama, tą pačią dieną, apie tai pranešti Vertybinių popierių komisijai ir emitentui. Jeigu per 3 mėnesius nuo prekybos sustabdymo šį sprendimą sąlygojusios priežastys nepašalinamos, vertybinių popierių birža turi teisę išbraukti vertybinius popierius iš oficialiojo prekybos sąrašo.

10. Vertybinių popierių birža turi skelbti bendrą kiekvienos prekybos vertybiniais popieriais dienos prekybos apimtį ir vertybinių popierių, kuriais buvo prekiaujama, prekybos apimtį ir kainas.

11. Vertybinių popierių birža turi informuoti Vertybinių popierių komisiją apie:

- 1) biržoje sudarytus sandorius dėl vertybinių popierių;
- 2) neįvykdytus pavedimus;
- 3) vertybinių popierių įtraukimą į biržos prekybos sąrašus ar jų išbraukimą iš šių sąrašų.

12. Vienuoliktojoje dalyje numatytos informacijos pateikimo tvarką nustato Vertybinių popierių komisija.

13. Vertybinių popierių biržos valdybos, tarybos, revizijos komisijos nariai, arbitražo darbuotojai, taip pat visi biržos tarnautojai neturi teisės be specialaus biržos valdybos įgaliojimo atskleisti konfidencialios informacijos, kurią jie sužino dirbdami biržoje.

14. Ketindama sudaryti sandorį vertybinių popierių biržoje, finansų maklerio įmonė turi pateikti savo vardu pavedimą ir garantuoti vertybinių popierių apmokėjimą ar pateikimą kitai sandorio šaliai.

15. Vertybinių popierių birža turi sudaryti garantinį fondą, kuris padėtų ištaisyti padėtį, jeigu viena ar kelios finansų maklerio įmonės nesugeba įvykdyti įsipareigojimų. Garantinis fondas formuojamas iš biržoje prekiaujančių vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų įnašų. Garantinio fondo formavimo ir naudojimo taisyklės tvirtina visuotinis biržos akcininkų susirinkimas. Garantinio fondo lėšos negali būti naudojamos biržos einamosioms išlaidoms finansuoti. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti minimalius garantinio fondo dydžio ir jo veiklos reikalavimus.

27 straipsnis. Vertybinių popierių biržos reorganizavimas ir likvidavimas

1. Vertybinių popierių birža reorganizuojama arba likviduojama Lietuvos Respublikos įstatymų, šio įstatymo ir biržos įstatų nustatyta tvarka.

2. Vertybinių popierių birža likviduojama, jeigu:

- 1) susidaro situacija, numatyta biržos įstatuose;
- 2) narių susirinkimas priima sprendimą likviduoti biržą;
- 3) nuosavi biržos aktyvai sumažėja daugiau kaip 50 procentų biržos įstatinio kapitalo;
- 4) Vertybinių popierių komisija panaikina leidimą verstis vertybinių popierių biržos veikla;
- 5) biržos registracija yra panaikinama teismo ar valstybės institucijos sprendimu.

3. Likviduodamasi ar sustabdydama savo veiklą, vertybinių popierių birža turi nedelsdama pranešti apie tai Vertybinių popierių komisijai. Bent vieną iš biržos likviduotojų skiria Vertybinių popierių komisija.

4. Atsiskaičius su kreditoriais ir sumokėjus visus mokesčius, likviduojamos vertybinių popierių biržos turtas, atskaičius šio straipsnio penktojoje dalyje nurodytų rezervų vertę, proporcingai padalijamas jos nariams akcininkams.

5. Vertybinių popierių biržos pelno rezervas, privalomieji rezervai ir kiti biržos visuotiniame susirinkime patvirtinti rezervai perduodami kitoms ne pelno organizacijoms (įmonėms) arba valstybės biudžetui. Kiekvienas biržos narys akcininkas per 3 mėnesius nuo atsiskaitymo pagal biržos prievolės dienos turi teisę nurodyti ne pelno organizaciją (įmonę), kuriai likviduotojai turi perduoti jo įnašui proporcingą biržos rezervų dalį. Kitoms ne pelno organizacijoms (įmonėms) neperduota likviduojamos biržos rezervų dalis Vyriausybės nustatyta tvarka pervedama į valstybės biudžetą.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS VERTYBINIŲ POPIERIŲ APSKAITA

28 straipsnis. Vertybinių popierių forma ir apskaita

1. Visi vertybiniai popieriai, kurie gali būti viešosios apyvartos objektais, fiksuojami įrašais asmeninėse vertybinių popierių sąskaitose, atidaromose vertybinių popierių savininkų vardu. Įrašas vertybinių popierių sąskaitoje yra tiesioginis nuosavybės teisės į jame nurodytus vertybinius

popierius įrodymas. Vertybinių popierių sąskaitos gali būti tvarkomos popieriuje arba kompiuteriniu būdu.

2. Vertybinių popierių asmenines sąskaitas turi teisę atidaryti ir tvarkyti emitentai, išleidžiantys į apyvartą vertybinius popierius, arba viešosios apyvartos tarpininkai (finansų maklerio įmonės arba bankai) – Lietuvos centrinio vertybinių popierių depozitoriumo (toliau – Centrinis depozitoriumas), veikiančio šio įstatymo 29 straipsnyje nustatyta tvarka, dalyviai. Jeigu šio įstatymo apibrėžtos vertybinių popierių sąskaitų tvarkymo nuostatos taikomos ir emitentams, ir viešosios apyvartos tarpininkams, toliau jie vadinami sąskaitų tvarkytojais.

3. Emitentas turi teisę atidaryti ir tvarkyti tik savo išleistų vertybinių popierių asmenines sąskaitas, išskyrus atvejus, kai jis kartu yra ir vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkas. Emitentas privalo atidaryti savo išleistų vertybinių popierių asmenines sąskaitas kiekvienam investitoriui, kuris nėra raštu pareiškęs, kad perduoda sąskaitos tvarkymą viešosios apyvartos tarpininkui. Sutartimi, patvirtinta notaro, emitentas gali perduoti tokių sąskaitų tvarkymą viešosios apyvartos tarpininkui, ne vėliau kaip 10 dienų iki perdavimo informavęs apie tai Vertybinių popierių komisiją bei Centrinį depozitoriumą. Tokiai sutarčiai sudaryti investitorių sutikimas nėra būtinas.

4. Vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkai gali atidaryti ir tvarkyti asmenines vertybinių popierių sąskaitas tik sudarę rašytines sutartis su investitoriais, išskyrus šio straipsnio trečiojoje dalyje numatytą atvejį. Viešosios apyvartos tarpininkas gali apsiriboti tik kai kurių emitentų ar kai kurių vertybinių popierių rūšių sąskaitų tvarkymu. Apie tokį sprendimą viešosios apyvartos tarpininkas turi raštu pranešti Vertybinių popierių komisijai ir Centriniam depozitoriumui. Viešosios apyvartos tarpininkams draudžiama atsisakyti atidaryti ir tvarkyti jų veiklos sričiai priklausančių vertybinių popierių asmenines sąskaitas.

5. Investitorius savo vertybinių popierių asmeninių sąskaitų tvarkytoju gali pasirinkti vieną ar kelis vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkus.

6. Emitentas turi teisę bet kada pareikalauti, kad viešosios apyvartos tarpininkai, tvarkantys jo išleistų vertybinių popierių sąskaitas pagal sutartis su investitoriais, pateiktų jam šių vertybinių popierių savininkų sąrašus. Ši teisė įgyvendinama pateikiant paklausimą Centriniam depozitoriumui.

7. Kiekvienoje vertybinių popierių sąskaitoje, atidarytoje vertybinių popierių savininko vardu, turi būti nurodyta:

- 1) vertybinių popierių sąskaitą atidariusio sąskaitų tvarkytojo pavadinimas ir adresas;
- 2) vertybinių popierių sąskaitos numeris;
- 3) sąskaitoje esančių vertybinių popierių skaičius;
- 4) vertybinių popierių klasė, rūšis ir išleidimo į apyvartą data;
- 5) vertybinių popierių emitento vardas, pavardė (įmonės pavadinimas) ir adresas;
- 6) vertybinių popierių nominali vertė;
- 7) vertybinių popierių savininko vardas, pavardė (įmonės pavadinimas) ir adresas;
- 8) apribojimai, taikomi vertybinių popierių suteikiamų teisių perleidimui;
- 9) vertybinių popierių sąskaitos atidarymo vieta ir laikas;
- 10) Centrinio depozitoriumo suteiktas vertybinio popieriaus kodas.

8. Vertybinių popierių sąskaitų tvarkytojas sąskaitos savininkui privalo raštu pranešti apie bet kokią pasikeitimą jo sąskaitoje, jeigu ko kita nenumato tarp jų sudaryta sutartis. Pasibaigus kalendoriniams metams, vertybinių popierių sąskaitų tvarkytojai per 15 dienų kiekvienam sąskaitos savininkui privalo pateikti ataskaitą apie vertybinių popierių sąskaitos būklę paskutinės praėjusių metų dienos pabaigoje. Dokumentai, išduoti pagal įrašus vertybinių popierių sąskaitose, nelaikomi vertybiniais popieriais ir negali būti viešosios apyvartos objektais.

9. Sąskaitų tvarkytojo vardu tvarkyti investitorių vertybinių popierių sąskaitas turi teisę tik raštu įgalioti jo darbuotojai. Tokių asmenų sąrašą kiekvienas sąskaitų tvarkytojas turi pateikti Centriniam depozitoriumui. Keisti investitoriaus vertybinių popierių sąskaitos turinį turi teisę tik ją tvarkantis sąskaitų tvarkytojo įgaliotas darbuotojas.

10. Sąskaitų tvarkytojo vadovai ir darbuotojai privalo užtikrinti informacijos, kurią jie sužinojo tvarkydami investitorių sąskaitas, konfidencialumą, išskyrus atvejus, kai pagal šį ar kitus įstatymus jie yra įpareigoti suteikti tokią informaciją.

11. Vertybinių popierių sąskaitos tvarkomos pagal dvejybinio buhalterinio įrašo principą. Vertybinių popierių sąskaitų tvarkytojai turi tvarkyti suvestinį operacijų žurnalą, kuriame chronologine tvarka nurodomi visi sandoriai, susiję su atitinkamose sąskaitose esančiais vertybiniais popieriais, ir kitos operacijos, turinčios įtakos sąskaitos būklei. Kiekvienos emisijos vertybinių popierių apskaitai naudojami atskirų suvestinio operacijų žurnalo skyriai arba atskiras žurnalas. Detalias vertybinių popierių apskaitos taisykles tvirtina Vertybinių popierių komisija.

29 straipsnis. Lietuvos centrinis vertybinių popierių depozitoriumas

1. Lietuvos centrinis vertybinių popierių depozitoriumas yra ne pelno įmonė, kurios pagrindinis tikslas – vykdyti bendrąją vertybinių popierių apskaitą, rengti ir diegti apskaitos sistemas sąskaitų tvarkytojams, jas aptarnauti ir prižiūrėti.

2. Centrinio depozitoriumo steigėjai yra Finansų ministerija, Lietuvos bankas ir Nacionalinė vertybinių popierių birža. Centrinio depozitoriumo steigėjai turi sudaryti sąlygas tapti jo akcininkėmis visoms šio įstatymo nustatyta tvarka įsteigtoms vertybinių popierių biržoms, tačiau Finansų ministerijos ir Lietuvos banko turimos akcijos turi suteikti ne mažiau kaip 51 procentą balsų Centrinio depozitoriumo akcininkų susirinkime. Centrinis depozitoriumas veikia pagal šį įstatymą ir jo savininkų susirinkimo patvirtintus įstatus.

3. Centrinis depozitoriumas vykdo šias funkcijas:

1) rengia ir teikia Vertybinių popierių komisijai tvirtinti vertybinių popierių ir jų cirkuliacijos apskaitos taisykles;

2) rengia ir tvirtina vertybinių popierių apskaitos instrukcijas, detalizuojančias atskiras taisyklėse numatytas procedūras;

3) atidaro sąskaitų tvarkytojų vertybinių popierių sąskaitas ir jas tvarko;

4) užtikrina, kad vykdant sandorius dėl vertybinių popierių šie popieriai būtų laiku perregistruoti iš vieno sąskaitų tvarkytojo vertybinių popierių sąskaitos į kito sąskaitų tvarkytojo vertybinių popierių sąskaitą;

5) kontroliuoja, kad išleistų į apyvartą kiekvienos emisijos vertybinių popierių skaičius atitiktų faktiškai cirkuliuojančių šių vertybinių popierių skaičių;

6) rengia ir diegia priemones, užtikrinančias vertybinių popierių apskaitos sistemos vientisumą ir saugumą;

7) tikrina, kaip sąskaitų tvarkytojai laikosi vertybinių popierių apskaitos taisyklių ir instrukcijų;

8) kaupia, apdoroja ir platina informaciją apie vertybinių popierių apskaitą, rengia ir konsultuoja vertybinių popierių apskaitos specialistus;

9) emitentams, viešosios apyvartos tarpininkams bei investitoriams teikia kitas paslaugas, susijusias su vertybinių popierių sąskaitų aptarnavimu;

10) išduoda sąskaitų tvarkytojams išrašus apie jų vertybinių popierių sąskaitos būklę.

4. Centrinio depozitoriumo narių ir dalyvių teises ir pareigas apibrėžia šio depozitoriumo įstatai. Centrinio depozitoriumo įstatai bei jų pataisos turi būti suderinti su Vertybinių popierių komisija.

5. Vertybinių popierių komisijos atstovas su patariamuoju balsu turi teisę dalyvauti Centrinio depozitoriumo valdymo organų posėdžiuose.

6. Centrinio depozitoriumo instrukcijos bei nurodymai vertybinių popierių apskaitos klausimais yra privalomi visiems sąskaitų tvarkytojams.

SEPTINTASIS SKIRSNIS VERTYBINIŲ POPIERIŲ KOMISIJA

30 straipsnis. Vertybinių popierių komisija – vertybinių popierių rinkos priežiūros institucija

1. Vertybinių popierių viešąją apyvartą reguliuoja ir prižiūri Lietuvos Respublikos vertybinių popierių komisija (Vertybinių popierių komisija).
2. Vertybinių popierių komisija yra juridinis asmuo, turi herbinį antspaudą ir sąskaitą banke.
3. Vertybinių popierių komisiją steigia ir likviduoja Seimas Vyriausybės teikimu.

31 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos sudėtis ir sudarymo tvarka

1. Vertybinių popierių komisija susideda iš pirmininko ir keturių narių. Vertybinių popierių komisijos pirmininką ir narius penkeriems metams skiria Seimas Respublikos Prezidento teikimu.
2. Sudarant pirmąją Vertybinių popierių komisiją po šio įstatymo įsigaliojimo, komisijos pirmininkui įgaliojimai suteikiami 5 metams. Kiti komisijos nariai į pirmąją Vertybinių popierių komisiją po šio įstatymo įsigaliojimo Respublikos Prezidento teikimu skiriami atitinkamai ketveriems, trejiems, dvejiems ir vieneriems metams, kad kiekvienais vėlesniais metais komisija būtų atnaujinama vienu nariu. Vertybinių popierių komisijos pirmininkas vieną iš komisijos narių skiria savo pavaduotoju.
3. Pasibaigus įgaliojimų laikui, komisijos nariai atskiru Seimo sprendimu savo pareigas gali eiti tol, kol bus paskirti nauji nariai.
4. Jeigu pirmininkas ar komisijos nariai atsisako savo pareigų arba dėl objektyvių priežasčių negali jų eiti nesibaigus įgaliojimų terminui, Respublikos Prezidentas į jų vietas likusiam jų įgaliojimų laikui skiria kitus asmenis.
5. Vertybinių popierių komisijos pirmininkas ir komisijos nariai per savo kadenciją gali būti atleisti iš pareigų tik jų pačių prašymu, taip pat įsiteisėjus teismo nuosprendžiui, kuriuo jie nuteisiami už nusikaltimą, ar šiurkščiai pažeidę šio įstatymo 34 straipsnio pirmojoje dalyje numatytą Vertybinių popierių komisijos narių ir tarnautojų etikos kodeksą.
6. Vertybinių popierių komisijos narys negali eiti jokių kitų renkamų ar skiriamų pareigų, dirbti verslo, komercijos ar kitokiose privačiose įstaigose ar įmonėse, išskyrus pedagogo ar kūrybinį darbą. Jis taip pat negali gauti jokio kito atlyginimo, išskyrus komisijos nario atlyginimą bei užmokestį už pedagogo ar kūrybinę veiklą.

32 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos uždaviniai ir funkcijos

1. Vertybinių popierių komisijos uždaviniai yra:
 - 1) prižiūrėti, kaip laikomasi sąžiningos prekybos ir konkurencijos taisyklių vertybinių popierių viešojoje apyvartoje;
 - 2) imtis priemonių, užtikrinančių efektyvų vertybinių popierių rinkos funkcionavimą ir investitorių apsaugą;
 - 3) bendradarbiaujant su ministerijomis, kitomis Vyriausybės įstaigomis, Lietuvos banku, vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkais ir dalyviais, formuoti valstybės ekonominę politiką, skatinančią vertybinių popierių rinkos plėtrą;
 - 4) skleisti žinias apie vertybinių popierių rinkos funkcionavimo principus;
 - 5) imtis kitų priemonių šiam įstatymui ir kitiems teisės aktams, susijusiems su vertybinių popierių rinka, įgyvendinti.
2. Įgyvendindama šio straipsnio pirmojoje dalyje numatytus uždavinius, Vertybinių popierių komisija vykdo šias funkcijas:
 - 1) rengia, tvirtina, keičia ir pripažįsta negaliojančiomis taisykles, reglamentuojančias vertybinių popierių biržų bei viešosios apyvartos tarpininkų licencijavimą, steigimą, reorganizavimą, likvidavimą ir veiklą, vertybinių popierių emisiją ir viešąją apyvartą;
 - 2) rengia, tvirtina, keičia ir pripažįsta negaliojančiomis prospektų, metų bei periodinių ataskaitų formas vertybinių popierių emitentams, taip pat nustato šių dokumentų pateikimo ir paskelbimo tvarką;
 - 3) teikia oficialius išaiškinimus ir rekomendacijas vertybinių popierių viešosios apyvartos klausimais;

4) vertybinių popierių biržoms, finansų maklerio įmonėms, investicijų valdymo ir konsultavimo įmonėms, makleriams bei kitiems vertybinių popierių rinkos dalyviams, kurių licencijavimas numatytas kituose įstatymuose, išduoda ir panaikina leidimus bei licencijas ar sustabdo jų galiojimą;

5) stebi, analizuoja, tikrina bei kitaip prižiūri vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų, jų asociacijos, vertybinių popierių biržų, Centrinio depozitoriumo bei jo narių veiklą;

6) tvirtina ir panaikina vertybinių popierių biržų, vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų asociacijos bei Centrinio depozitoriumo priimamas taisykles, turinčias ar galinčias turėti įtakos vertybinių popierių rinkos dalyvių funkcionavimui bei jų finansinei būklei;

7) taiko šiame bei kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytas sankcijas asmenims, pažeidusiems šį įstatymą, taip pat Vertybinių popierių komisijos, Vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų asociacijos bei vertybinių popierių biržų patvirtintas taisykles ar instrukcijas;

8) registruoja vertybinių popierių emisiją;

9) organizuoja kursus, publikuoja ar dalyvauja publikuojant bendro pobūdžio ir specialius leidinius apie vertybinių popierių rinkos funkcionavimą ir reguliavimą;

10) rengia egzaminus ir atestacijas finansų maklerių žinioms ir kompetencijai įvertinti.

3. Vertybinių popierių komisijos patvirtinti teisės aktai bei sprendimai, rekomendacijos ir išimtys taikomi visiems privatinės ir viešosios teisės subjektams, išskyrus atvejus, kai teismo sprendimu jie pripažįstami neatitinkančiais šio įstatymo ar kitų didesnę juridinę galią turinčių teisės aktų.

4. Vertybinių popierių komisija privalo rengti, pateikti visuomenei ir Seimui metų ataskaitą, apibūdinančią vertybinių popierių rinkos plėtrą bei pagrindinius ataskaitinio laikotarpio įvykius.

33 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos darbo organizavimas

1. Vertybinių popierių komisijos darbui vadovauja pirmininkas, o kai jo nėra, – pirmininko pavaduotojas.

2. Vertybinių popierių komisijos pirmininkas:

1) užtikrina, kad būtų reguliariai šaukiami komisijos posėdžiai, nustato kiekviename posėdyje nagrinėtinus klausimus, teikia komisijos veiklos ataskaitas, tarp posėdžių duoda komisijos nariams pavedimus ir tikrina, kaip jie vykdomi;

2) vadovauja komisijos administracijai, atsako už norminių dokumentų rengimą, organizuoja komisijos priimtų sprendimų vykdymo kontrolę;

3) parašu tvirtina komisijos sprendimus (nutarimus).

3. Kiekvienas Vertybinių popierių komisijos narys yra atsakingas už jam pavestą komisijos veiklos sritį ir dalyvauja svarstant bei priimant sprendimus visais komisijos kompetencijai priklausančiais klausimais.

4. Vertybinių popierių komisija organizuoja viešus ir uždarus posėdžius. Uždaruose posėdžiuose svarstomi klausimai, susiję su rinkos dalyvių padarytais šio įstatymo ir kitų teisės aktų pažeidimais arba tik vieno rinkos dalyvio interesais. Kiti klausimai svarstomi viešuose posėdžiuose.

5. Vertybinių popierių komisijos posėdis gali įvykti, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip 3 komisijos nariai. Sprendimai priimami paprasta posėdžio dalyvių balsų dauguma, išskyrus atvejus, kai priimami, keičiami ar pripažįstami negaliojančiais teisės aktai. Šiais atvejais sprendimas laikomas priimtu, jeigu už jį balsuoja ne mažiau kaip 3 komisijos nariai. Komisijos nariai turi lygias sprendžiamąjo balso teises. Jei komisijos narių balsai pasiskirsto po lygiai, lemia komisijos pirmininko balsas. Komisijos posėdžio sprendimai priimami vardiniu balsavimu, jeigu to reikalauja bent vienas komisijos narys.

6. Vertybinių popierių komisijos funkcijoms realizuoti formuojama etatinių darbuotojų administracija. Jos struktūrą ir etatus, neviršijant Seimo nustatyto metinio darbo apmokėjimo fondo, tvirtina komisijos pirmininkas.

7. Kai kuriems darbams atlikti ir klausimams spręsti komisija gali pasitelkti ministerijų, departamentų, kitų valstybinių tarnybų, vietos savivaldybių, mokslo ir mokymo įstaigų,

organizacijų, suinteresuotų institucijų atstovų ir specialistų, susitarusi su jų vadovais, taip pat pasikviesti užsienio specialistų ir ekspertų.

34 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos narių ir tarnautojų pareigos

1. Siekdama išvengti interesų konflikto, Vertybinių popierių komisija parengia etikos kodeksą, nustatantį esamų ir buvusių komisijos narių ir tarnautojų veiklą šio įstatymo reguliuojamose srityse. Šis kodeksas įsigalioja, kai jį patvirtina Seimas.

2. Esami ir buvę Vertybinių popierių komisijos nariai ir tarnautojai neturi teisės patys pasinaudoti ar skleisti kitiems asmenims konfidencialios informacijos, įgytos jų darbo komisijoje metu.

3. Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodyti asmenys negali kitiems asmenims atskleisti dirbant komisijoje įgytos konfidencialios informacijos. Tokia informacija gali būti atskleista tik valstybės pareigūnams ir tarnautojams, kontroliuojantiems, kaip laikomasi šio įstatymo.

4. Asmuo, įstatymų nustatytais atvejais turintis teisę gauti iš Vertybinių popierių komisijos narių ar tarnautojų konfidencialią informaciją, privalo laikytis šio straipsnio pirmosios, antrosios ir trečiosios dalies nuostatų.

35 straipsnis. Įgaliojimų perdavimas

Vertybinių popierių komisija gali priimti sprendimą įgalioti komisijos narį ar tarnautoją atlikti bet kurią savo funkciją, išskyrus taisyklių priėmimą, pakeitimą, sustabdymą ar panaikinimą bei šiame įstatyme numatytų sankcijų taikymą.

36 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos finansavimas

Vertybinių popierių komisija finansuojama iš valstybės biudžeto.

37 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos teisės nagrinėjant vertybinių popierių rinkos funkcionavimą reglamentuojančių norminių aktų pažeidimus

1. Vertybinių popierių komisija turi teisę organizuoti ir atlikti patikrinimus, kad nustatytų šio įstatymo bei jo pagrindu priimtų poįstatyminių aktų pažeidimus.

2. Atlikdami patikrinimą, Vertybinių popierių komisijos pareigūnai turi teisę:

1) gauti paaiškinimus iš asmenų, susijusių su tiriamais pažeidimais;

2) laikinai (iki 30 dienų) paimti tikrinamų vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų, vertybinių popierių biržų, Centrinio depozitoriumo, emitentų dokumentus, kurie gali būti panaudoti kaip pažeidimo įrodymai, palikdami motyvuotą sprendimą dėl dokumentų paėmimo bei paimtų dokumentų apyrašą;

3) išreikalauti padaryti apskaitos dokumentų, sutarčių, įsakymų, memorandumų bei kitų dokumentų, kuriuos komisija laiko svarbiais tyrimui, kopijas;

4) pateikę tarnybinių pažymėjimą ir komisijos ar jos pirmininko motyvuotą sprendimą, atlikti patikrinimą, laisvai įeiti į vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkų, vertybinių popierių biržų, Centrinio depozitoriumo, emitentų patalpas, tikrinti apskaitos knygas, dokumentus ir kitus patikrinimui reikalingus informacijos šaltinius;

5) pateikę komisijos ar jos pirmininko motyvuotą sprendimą, gauti iš banko įstaigų duomenis, pažymas ir dokumentų kopijas apie finansines operacijas, susijusias su tikrinamuoju objektu.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS ATSAKOMYBĖ UŽ ĮSTATYMO PAŽEIDIMUS

38 straipsnis. Įstatymo pažeidimo pasekmės

1. Ūkio subjektai, pažeidę šį įstatymą, privalo:

1) vykdyti Vertybinių popierių komisijos nurodymus nutraukti veiksmus, atkurti ankstesnę padėtį, nutraukti arba pakeisti sutartis, atlikti kitus įpareigojimus;

- 2) atlyginti investitoriams padarytus nuostolius;
 - 3) vykdyti šiame įstatyme numatytas Vertybinių popierių komisijos paskirtas sankcijas.
2. Vertybinių popierių komisija pagal patvirtintas taisykles turi teisę skirti pinigines baudas:
- 1) emitentams, pagal šio įstatymo 4 straipsnį turintiems įregistruoti vertybinius popierius, bet vengiantiems ar atsisakantiems tai padaryti, – iki 10 procentų registruotinių vertybinių popierių bendros nominalios vertės;
 - 2) emitentams, viešosios apyvartos tarpininkams ar kitiems ūkio subjektams, organizuojantiems ar vykdančioms Vertybinių popierių komisijoje neįregistruotų vertybinių popierių, taip pat vertybinių popierių, kurių registravimas sustabdytas ar panaikintas, viešąją apyvartą pirmą kartą, – siūlytųjų viešojoje apyvartoje vertybinių popierių bendros nominalios vertės dydžio, kitais kartais, – trigubos siūlytųjų viešojoje apyvartoje vertybinių popierių bendros nominalios vertės dydžio;
 - 3) emitentams, nesilaikantiems šio įstatymo 6 straipsnio reikalavimų, – iki 100 tūkstančių litų;
 - 4) ūkio subjektams, nesilaikantiems šio įstatymo 8 straipsnio reikalavimų, – iki 100 tūkstančių litų;
 - 5) ūkio subjektams, veikiantiems kaip vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkai be šio įstatymo 11 straipsnyje numatytos licencijos, – iki dvigubo neteisėtai gautų pajamų dydžio;
 - 6) vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkams, nesilaikantiems šio įstatymo 13 ir 15 straipsnių reikalavimų, – iki 100 tūkstančių litų;
 - 7) ūkio subjektams, besiverčiantiems vertybinių popierių biržos veikla be šio įstatymo 21 straipsnyje numatyto Vertybinių popierių komisijos leidimo, – iki dvigubo neteisėtai gautų pajamų dydžio.
3. Vertybinių popierių komisija, prieš skirdama šio straipsnio antrojoje dalyje numatytas pinigines baudas, turi sudaryti sąlygas baudžiamojo ūkio subjekto vadovams pateikti paaiškinimus apie padarytą pažeidimą.
4. Šio straipsnio antrojoje dalyje numatytų sankcijų taikymas ūkio subjektams neatleidžia jų vadovų nuo įstatymų numatytos civilinės, administracinės ir baudžiamosios atsakomybės.

39 straipsnis. Piniginių baudų išieškojimas

1. Piniginės baudos į valstybės biudžetą sumokamos ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo dienos, kai ūkio subjektas gavo Vertybinių popierių komisijos sprendimą skirti baudą.
2. Jeigu ūkio subjektas per šio straipsnio pirmojoje dalyje nustatytą laikotarpį nesumoka paskirtos baudos ir nepateikia Vertybinių popierių komisijai teismo nutarties dėl jos sprendimo skirti piniginę baudą sustabdymo ar panaikinimo, piniginė bauda iš ūkio subjekto įplaukų išieškoma ne ginčo tvarka.

40 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos sprendimų apskundimas

1. Ūkio subjektai per vieną mėnesį nuo Vertybinių popierių komisijos sprendimo gavimo dienos gali kreiptis į teismą dėl minėto sprendimo atšaukimo arba jo pakeitimo.
2. Kreipimasis į teismą nesustabdo Vertybinių popierių komisijos nurodymų ir sprendimų vykdymo, jei teismas nenurodo kitaip.
3. Vertybinių popierių komisijos sprendimai ir jų motyvai skelbiami viešai.

DEVINTASIS SKIRSNIS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

41 straipsnis. Pereinamasis laikotarpis

1. Vertybinių popierių komisija yra Vertybinių popierių komisijos prie Finansų ministerijos turto, teisių ir pareigų perėmėja. Vertybinių popierių komisija prie Finansų ministerijos tęsia savo veiklą pagal Vyriausybės patvirtintus nuostatus, kol Seimas, vadovaudamasis šio įstatymo 31 straipsniu, paskirs Vertybinių popierių komisijos pirmininką ir narius.

2. Lietuvos centrinis vertybinių popierių depozitoriumas, įsteigtas Vyriausybės sprendimu, bei vertybinių popierių biržos, įregistruotos iki šio įstatymo įsigaliojimo, turi ne vėliau kaip per vienerius metus, remdamiesi šiuo įstatymu, priimti savo įstatų ir taisyklių pataisas.

3. Veikiančių vertybinių popierių biržų akcininkai, neatitinkantys šio įstatymo 20 straipsnio ketvirtosios dalies nuostatų, turi teisę toliau disponuoti savo akcijomis, tačiau gali jas perleisti tik asmenims, kurie atitinka nurodytąsias nuostatas.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS
